

Universitätsbibliothek Paderborn

**Sōkratus Scholastiku Kai Ermeiu Sozomenu Ekklesiastikē
Istoria**

Socrates <Scholasticus>

Mogvntiae, 1677

XXII. De virtutibus quae in Theodosio Juniore inerant.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14233

indiget nec poculis. Nam neque comedit neque bibit, quippe qui nulla re opus habeat. Cum igitur multa vasa, partim aurea, partim argentea possideat Ecclesia ex benevolentia ac liberalitate eorum qui in ipsam adscripti sunt, consentaneum est ut illorum pretio captivos à militibus redimamus, eisque cibos subministremus. Cum hæc aliaque ejusmodi illis differuisse, vasa quidem sacra conflari jussit: deinde pro singulis captivis pretio militibus per loluo, aliquamdi eos aluit: tandemque viatico instructos ad regem Persarum remisit. Hoc admirabilis Acacii facinus regem Persarum ingenti stupore percult, quo B Romani & bello, & beneficentia hostem vincere studerent. Ferunt etiam optasse regem, ut Acacius in conspectum ipsius veniret, quo ipse ejus viri aspectu frueretur: idque Imperatore Theodosio annuente factum fuisse. Cum ergo tam illustris victoria divinitus data esset Romanis, multi eloquentia præstantes in laudem Imperatoris panegyricas orationes conscriperunt, easque publice recitarunt. Ipsa quin etiam Imperatoris uxor, heroico veru Poëmata composuit. Erat enim admodum erudita, urote Leontii Atheniensis Sophista filia: à patre edocta, & in omni literarum genere instituta. Hanc cum Imperator Theodosius uxorem ducturus esset, Atticus Episcopus Christianam fecit, & in baptismo pro Atheneide Eudociam nominavit. Multi ergo, uti jam dixi, panegyricas orationes recitarunt: alii ut Imperatori innotescerent; alii eo consilio ut eloquentiæ suæ vim ac facultatem auditoribus ostentarent, cum eruditionem illam, quam multis sudoribus comparaverant, nullatenus latere vellent.

CAP. XXII.

De virtutibus que in Theodosio juniore inerant.

Ego vero qui neque in Imperatoris notitiam pervenire studeo, nec eloquentiæ ostentare desidero, ea quæ in Imperatore nostro insunt bona, absque ullo orationis fuso sincere exponere constitui. Etenim cum tam utilia sint ac fructuosa, ea silentio præterire,

D

KOF. x^o.

Περὶ τῶν προστάτων καλῶν τῷ βασιλεῖ θυσίας τὸν τόπον.

ΕΓὼ δὲ εἴτε τῷ βασιλεῖ γνωρίζων, εἴτε λόγων ἐπίδεξιν πασαδαιβελόμεν^θ, αὐτὰ ψιλαὶ τῇ αἰληθείᾳ τὰ προσόντα καλά τῷ βασιλεῖ δοκιμημονεύσας προσήρμημαι εἴτε τῷ Σιγῆτῳ αὐτὰ εἴτε οὐα καρποῖς λαων τὴν πολλοῖς πόνοις παρθείαν εὑκίνοσθαι.

Ιησίαν κείνω μὴ γνωμένοι τοῖς μεθ' ήμαδές. Ανon mediocre afferret detrimentum posteritati, que illorum notitia fraudaretur. Primum igitur tametsi in imperio natus atque educatus sit, nihil stuporis ac recordis ex illa educatione contraxit; verum adeo prudens semper fuit, ut iis qui cum ipso colloquebantur, plurimatum rerum scientiam usū ac peritia collegisse videretur. Fortitudo vero ac tolerantia tanta in eo fuit, ut algorem pariter & æstum generolo animo sufficeret; jejunaret etiam frequentissime, ac præterim quartā & sexta feriā. Idque agebat, Christianæ religionis ritus accurate observare contendens. Denique palatium suum sic instituit, ut à Monasterio non multum discreparet. Matutino tempore ipse unā cum sororibus suis hymnos in Dei laudem alternis recitare consueverat. Proinde sacræ scripture libros memoriæ callebat. Et cum Episcopis qui ipsum adierant, tanquam veteranus quidam sacerdos de iisdem discrebat. In colligendis autem divinis libris eorumque interpretibus, longe majorem adhibuit diligentiam, quam Ptolemaeus olim Philadelphus. Clemencia vero atque humanitate omnes mortales longo intervallo superavit. Nam Imperator quidem Julianus, licet Philosophia studium proficeret, iram tamen adversus Antiochenos à quibus derisus fuerat, moderari non potuit: sed Theodorum gravissimis tormentis excruciat. Theodosius vero syllogismos Aristotelis valere jubens, Philosophiam factis ipsis exercuit: iram ac dolorem comprimens & voluptatem. Neminem unquam qui ipsum injuria affecisset, ultus est. Immo vero nullus unquam cum vidit iratum. Cumque aliquando quidam ex familiaribus cum interrogaret, quamobrem nullum unquam eorum à quibus laesus fuerat, capitali supplicio mulctasset: utinam, inquit, etiam mortuos ad vitam revocare mihi liceret. Alteri etiam de eadem re scicitantia ita respondit: Nec magna, nec difficultas est, ut is qui homo sit, mortem obeat, mortuum vero ex pœnitentia iterum vitæ restituere, solum est Dei. Ceterum adeo studiose hanc virtutem excoluerat, ut si forte quis crimen aliquod capitali dignum supplicio admisisset, nunquam ad ipsas usque

civitatis portas fuerit abductus: sed mis-
sa statim indulgentia revocatus fit. Cum
aliquando venationis spectaculum in
amphitheatro præberet Constantino-
poli, populus vociferari coepit: cum
ferat bestiæ audax quidam Bestiarius pu-
gner. Quibus ille ita respondit: Ne-
scitis nos cum humanitate & clementia
spectaculis interest solitos. Quo
dicto populum instituit humanioribus
spectaculis delectari. Tanta porro pic-
tate præditus fuit, ut omnes quidem
Dei sacerdotes summopere coleret:
sed eos præcipue quos sanctitate vi-
ta excellere cognoverat. Certe cum
Chebronensis Episcopus extreum
diem obiisset Constantinopoli, sagum
eius cupide petuisse dicitur, coque li-
cet admodum sordido, pro pallio usus
fuisse, cum confideret, se hoc modo
nonnihil ex ejus viri sanctimonia per-
cepturum. Quodam anno cum mala
arque incommoda tempestas esset,
consueta ac solennia in circo specta-
cula, populo ea flagitante, necessitate
compulsus edebat. Cum autem re-
ferto jam circo tempestas vehementius
ingrueret, nivalibus imbris magno
impetu cadentibus: tunc Imperator
quomodo erga Deum affectus esset,
perspicue declaravit, populum per
præcones ita allocutus. Multo satius
est, ut omisso spectaculo omnes pariter
Deo supplicemus, quo ab immi-
nente tempestate servemur illasi. Non-
dum hæc verba penitus absolverat
præco, cum ecce omnes summa ala-
critate Deo supplicantes, hymnos in
Circo concinere coeperunt. Ac tota
quidem civitas instar cujusdam Ec-
clesiæ videbatur. Imperator vero
in medio incedens privato habitu,
hymnos præcinebat. Nec spes eum
tum fecellit. Cœlum enim repente ad
pristinam serenitatem rediit, & ex
annone penuria ingentem frugum
copiam divina providentia cunctis lar-
gita est. Si quando bellum commotum
fuisset, Davidis exemplum imitatus,
confugiebat ad Deum, quem bellorum
moderatorem esse intelligebat:
& precibus suis victoriam promereba-
tur. Opportune igitur hoc loco com-
memorabo, qua ratione paulo post
Persicum bellum, cum Imperator Hon-
orius defunctus esset, Asclepiodo-
to & Mariniano Consulibus, die
xvii. Kalendas Septembri, ipse

λανθρωπίας ἐνθύς ἀνάκλησις ἔπειτο^{χι}
νήγια δέποιε ἐν τῷ ἀμφιθέατρῳ τῆς κα-
στρίνης πόλεως ὅπλελέντ^Θ αὐτός, οὐδὲ
μ^Θ κατέβοι, δεινῶς θηρίων τῷ^χ
φυῶν τοῦσαν μάχεσθαι ὁ δὲ τοξο-
άνσεν, σὺν οἰδατε, ἐφη, ὅπις φο-
λανθρώπως εἰδίστημεν θεωρεῖν^{χι}
εἰπών, τῷ λοιπῷ τὸν δῆμον φιλανθρώ-
πως θεᾶσθαι ἐπαιδόσιον^{χι} οὕτω μὲν
ἐνσεῖης, ὡς ταῖς αἱρέσεις σὲν τῷ Θεῷ ιερο-
μήριος πριν^{χι} ὅξαιρέτως δὲ ἢ επιθυμη-
το ἐτούτη^{χι} ἐνλαβεία τολέον^{χι} ἐκπέπονται^{χι}
γεται δὲ ὅτι τῇ χειρῶν ὑποκόπτε^{χι} κα-
στρίνης πόλει τελθύταν^Θ, Καίοι^{χι}
ζῆται, καὶ σφόδρα ἐρρυπωρήσε^{χι}
βαλέσθαι, πιεσύσται μεταλαβεῖν τούτη^{χι}
τῷ τελθύταν^Θ αγύιστη^{χι} δικηρία
δέ ποτε γνωμήρια τῇ ἔτεις, τὰ συντηρη-
ώστημά τῷ^{χι} εἰ τῷ δημοδερμίᾳ θεα-
τῶν, διὸ τὸν δῆμον ταῦτα ἐπιτίθε-
αναγκαῖας ἐπείσεις^{χι} οἷς δὲ τεπλη-
μάριον αὐτῷ τῷ^{χι} ιπποδέρμου, ἐπέστη
οἱ χειρῶν, τολλεῖς οφετε^{χι} καλλιφρά-^{χι}
τ^Θ, τότε δὴ τῷ^{χι} εἰτάς γνώμινοι βα-
λεὺς οἴαν εἶχε τοῖς τῷ θείον δύλων κα-
τηστι, τῷ δῆμῳ τερεσφωνίσταις διατελε-
ρύκων^{χι} ἀλλὰ πολλῷ κρείσον, ἐφη, καὶ
Φερνήσταταις τῆς θέας, κοινῇ πάνταις λέ-
νεδοῖς Θεοῖς, ὅπως αὐτοῖς εἰ τῇ ἐπικηρί-
χειμῶν^Θ φιλανθρωπίμεν^{χι} καὶ ἐπωπο-
το τῷ ἔπ^Θ, καὶ σὺν χαρέψι μεγίστῃ^{χι} οἱ το-
ιπποδέρμω^{χι} λικενδύοντες, ύμνυται^{χι} συμφο-
νίαις πάντες ἀνέπειρον τῷ Θεῷ καὶ ὅλη^{χι}
ἡ πόλις μία ἐκκλησία ἐγένετο^{χι} βασιλεῖ-
δὲ μέσος ἐξήρχετο τῶν ύμνων, ἐν ιδιαί-
χημαν πορθύμην^Θ, Ἐτῆς ἐλπίδ^Θ οὐ-
ημαζεῖν^{χι} οὖντες γένεται τὸ^{χι} ἐνθύμιον μέσον
λετο^{χι} καὶ^{χι} σιλοδείας, ή τῷ Θεῷ φιλα-
νθρωπία ἐνετησίαν ταξεῖχε τοῖς σύμπα-
τοι δέ ποτε πόλεμο^Θ ἐκνιεῖτο, καὶ τὸ Δασ-
τῷ Θεῷ τερεσφωνίμην, εἰδὼς αὐτὸν τοῦ
λέμων εἴναι ταμίαν, καὶ ἐνχῆτετε^{χι}
τῷ^{χι} αὐλίκαι γγνόλιγον^Θ τον τερεσφωνί-
μον τῷ βασιλέως ὄντωρις τελευτη-^{χι}
τ^Θ, ἐν τῷ αἰεία^{χι} σκληποδότε^{χι} μητρα-
τῇ πενηκαιδεκάτῃ^{χι} Σ αὐγύστα μηνος, ὅπις

τὸν τύραννον Ιωάννην Θεῷ πιστεύσας ἐτρ-
πέσατο διηγήματι ἀξίᾳ γὰρ μνήμης κείνων
ταῦτα φυρόμενος· ὅποια ἡ Μῆτρα μωύσεων τοῖς
ἔργοισιν ὑπῆρχε τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν
διαβαίνοντος, τοιαυτακὴ τοῖς αὐτὸς σημεῖοις,
μίκα διτεῖς ἡ Μήτρα τὸν τύραννον ἐπεμψεν· ἀ-
πει διαβεγχέαν σκιθνόματι, τὸ μέγεθος
διτεῖν, οἷς ταρσογναθίεις δεσμόφρουν, ἐτε-
ρεις ταρσούς.

A Joannem tyrannum Deo confusis superaverit. Etenim ea, quæ tum contigunt, meo quidem judicio dignissima sunt memorata. Quæ enim Hebreis olim duce Mole rubrum mare trajiciens, eadem fere Imperatoris ducibus evenerunt; tunc cum illos aderlus tyrannum misit. Quæ quidem paucis exponam, magnitudinem eorum quæ peculiare opus desiderat, aliis derelinquens.

K_εΦ. $\chi\gamma^4$.

πρὶς Ιωάννη τούτου γένεται ἐν φωμῇ μὲν ὁ Θεός τοις ἀνθρώποις
πατέλει· καὶ ὅπεις αὐτὸν ὁ Θεός ταῖς εἰχαίς θεοφορίας
καμφεῖς, χαρεῖ τῷ φωμαίνει πράτη σῆμα.
σήμα.

САРИТ XXIII.

De Joanne, qui post obitum Imperatoris Honorii tyrannidem Romae arripuit: & qualiter Deus Theodosii precibus mollitus, cum in manus exercitus Romani tradiderit.

ΤΕλευθέριον θέτει Βασιλέως ὄνωρεις,
μαζίν ὁ αὐτοκράτωρ Φεοδόσιος πρύπιδ
μητρὸς θρυμβίου, οὐτε αλλοιος αλλως εὖτε τολ-
λεις απεπλαναί τοπέμπει δὲ λαθεριώς
σεμιότην εἰς Καλῶνας πόλις ἵστηται δαλ-
μαλλας ίνα εἰ συμβῇ πινεισειδῆναι τοῖς
ταῦταις μέρη, οὐτε πέρισσον ωστὶν οἱ ἀμυ-
νημονοι καὶ τοτε γάτως τοφοθηρεπίστας, τότε
καλαφαντὸν τὸν θάνατον θέτεις πεποίκην· οὐ
τοτε γίνεταις τορβατάτης ἀντὸν Βασιλε-
κοῦ τοντορφέων, οὐτε συνεγκαντὴν εὐτυχίαν
τιμαῖς αξίας, τὴν Βασιλείαν ἀρπάζει, καὶ
πρεσβεῖας δόπος ἐλλειπεῖ τορβατο-
ρεῖ θεοδόσιον, δεκχῆναι εἰς Βασιλέα δεόμε-
θοντος μηνὸν τορτεστεβαλας εἰς Φρυγανι-
σσοντεν δέξαπος ἐλλειπεῖ τὸν σερινλάτην δρ-
ομέσσελον, δέ οὐ τῷ πέστικῷ πολέμωτα μέ-
γιντηγνωνίσαθεν εἰστας Καλῶνας τοῦ θα-
μυμονοι, ἐπειδὴ ξέ αὐλῆς ἐπὶ τὴν ακυλίαν, η
χειτα τύχη καθὼς ἔνομιζεο, η τύχη γάρ
νερον δε εἰχειν ἀνεμος γράπειος πινέτας,
εἰστας χρήσας αὐτὸν σνεβαλε θητανάννας· οὐ
συναντοντὸν, πληπιδειν εἰς ἀνάγκην κα-
ταπικτον αὐλοκράτορα, ὥστε ψυφίσασθ
καραδίζειν αὐτὸν Βασιλέα, εἰ σώζεσθ τὸν
τραμπλάτω πεοπρέπτον αἰνιθῶς τε οὖν αἰγῶ-
νην, ο τε βασιλεὺς ταῦτα πυθόρμητος, καὶ
ο Πτίτον τυράννον δόπος αἰλείς τραμπλάτης, μή
π πάντι κακον ταῦτα τε τυράννας ο δρόμος
ειρηνασταρ γένει θηδεδαλεείς γαρ, μα-
τανον καὶ τὸν πατέρα τοῦ τυράννας καλέ-
κας, καὶ πολλὰς μυνεάδας βαρεάρων

Mortuo igitur Honorio Augusto, Imperator Theodosius ea de re certior factus, ipsam quidem silentio preslit, & alia subinde atque alia fingens, multititudini imposuit. Clam vero militatem manum misit Salonas, quæ civitas est Dalmatæ, ut si quid rerum novarum in Occidentis partibus moveretur, vindices præstò essent. His ita constitutis, tunc demum patrui sui mortem palam fecit. Interea vero Ioannes Primicerius Notariorum principis, dignitatis suæ amplitudine minime contentus, Imperium artipuit: missaque ad Imperatorem Theodosium legatione, ut ad Imperii consortium admitteretur rogavit. Verum ille legatos quidem custodiæ tradidit: Magistrum vero militum Ardaburium misit, qui bello Perfico egregiam operam navaverat. Qui cum Salonas venisset, inde Aquilejam navigavit. Ullusque est fortunâ, ut tum quidem putabatur, adversa: prosperâ vero D sicut postea apparuit. Nam cum ventus quidam asper ac violentus exortus esset, eum in tyranni manus conjectit. Capto Ardaburio, tyrannus haud dubiam spem concepit, fore ut Theodosius necessitate compulsus ipsum Imperatorem renuntiaret, si Magistrum militiæ suæ salvum esse vellat. Et revera quidem Imperator ea te cognita, totusque pariter exercitus, qui contra tyrannum missus fuérat, anxius erat ac sollicitus, ne quid mali Ardaburius à tyranno patetur. Alipar vero Ardaburii filius, cum & patrem à tyranno captivum teneri: & multa Barbarorum